

Tuleohutuse kaheksaosaline tee

KUSTUTA TULI, KUNI SEE ON VÕIMALIK!

Põlemiseks peab olema täidetud kolm tingimust: põlev aine, hapnik ja kõrge temperatuur. Peale selle peavad põlev aine ja hapnik olema sobivas vahekorras ning ei tohi olla põlemisreaktsioone takistavaid aineid.

Nendest tingimustest tulenevad ka tule kustutamise võtted. Kui üht või mitut tingimust rikkuda, siis põlemine aeglustub või lakkab. Praktikas saame teha järgmist:

- Eraldada põlev aine leegist – nt põlevat materjali tulekoldest eemale tõmmates või kütust vahuga kattes.
- Vähendada hapnikku – nt selle juurdevoolu takistades või seda süsihappegaasiga lämmatades.
- Tulekollet jahutada – nt veega või süsihappelumega.
- Lisada leegile põlemist takistavaid aineid – nt kustutuspulbri tolmu või kustutusgaase.

Paljud kustutusvahendid toimivad mitmel moel korraga, näiteks vaht jahutab ja eraldab ning vähendab ka hapniku kontsentratsiooni veeauruga, mis tekib vahulahuse aurustumisel.

ESMASED TULEKUSTUTUSVAHENDID

Väikese tulekahju lämmatamiseks võib kasutada igasuguseid asju, mis parasjagu käepärast: ämbrit veega, märga rätikut või moppi, labidatäit pinnast vms. Terasel pilguga enda ümber vaadates on pea igalt poolt võimalik leida midagi tule kustutamiseks. Et aga sellist otsimist põlemise ajal ennetada, on loodud spetsiaalsed vahendid: tulekustutid, voolikusüsteemid, tulekustutusvahendid, kustutusluuad jms. Neist ükskõik millise soetamisel või kasutamisel on siiski oluline arvestada, et kõigi tulekahjude kustutamiseks üht ja universaalset vahendit ei ole.

MIDA KUIDAS KUSTUTADA?

Vastavalt põlevale ainele jagatakse tulekahjud klassidesse A-st kuni F-ni. Iga klassi kohta on oma piktogramm, mida kasutatakse tulekustutitel.

A. Tahkeid aineid, nagu paber, papp, puit, tekstiil, on kõige parem kustutada vee või vahuga jahutades, muud viisid ei pruugi anda kindlat tulemust, sest tahke aine põlemisel tekkinud süsi saab vaikselt miilata ka vähese hapnikuga. Seejärel kui olete kustutanud põleva tu-

gitooli, voodi, paberihunniku vms pulberkustutiga või tekiga lämmatades, tuleb põlengukolle uuesti süttimise vältimiseks ikka veega üle valada.

B. Põlevaid vedelikke, näiteks autokütus, kütteõli jne, on hea kustutada vahuga, väikest tuld ka süsihappe-



ORM TAMMEPUU

Tõhus alternatiiv tulekustutitele on voolikupool köögikapis.

ORM TAMMEPUU, tulekaitsenõustaja

Tulekustutid

Vesikustuti – vanim, laialt levinud lääne pool Euroopas. Puhas vesi sobib näiteks büroohoonesse, lasteasutustesse, puu-, paberi-, tekstiili- jms töökodadesse. Tõhus alternatiiv on voolikusüsteem. Väikesed kodused voolikusüsteemid on laialt levinud näiteks Norras.

Vahtkustuti – ilmselt parim valik koju. Sellega saab kustutada nii tahkeid aineid, põlevaid vedelikke (erand on vees lahustuvad põlevad vedelikud, nagu piiritus või atsetoon) kui rasva. Moodsa vahtkustuti piserdatud vahujuga ei juhi elektrit, seepärast on sellega lubatud kustutada ka pingele all olevaid elektriseadmeid.

Süsihappegaaskustuti eelis on tema puhtus. Vedel süsihappegaas muutub kustutist väljudes gaasiks ja süsihappelumeks. See on küll suhteliselt kallis, ent ainuvõimalik vahend hinnaliste seadmete ja muude tundlike varade kaitseks, mida vee, vahu või pulbriga üle lasta ei tohi.

Pulberkustuti – Eestis laialt levinud ja kõige odavam, kuid ei sobi hästi kasutamiseks siseruumides oma saastava toime tõttu. Kustutuspulbri tolmu täidab ruumi ning võib kahjustada tundlike esemeid, eeskätt igasugust aparaatuuri. Pulberkustuti eelis peitub tema külmakindluses ja võimes suur leeki kiiresti lämmatada.

gaas- või pulberkustutiga või lämmatades liiva, pinnase või tulekustutusvaibaga. Kui vedelik põleb mingis nõus, saab seda vahetult kustutada ka anumate kaanetades. Vesi ei sobi, sest veest kergemad põlevad vedelikud jäävad pinnale ujuma ning leegitsevad edasi.

C. Põlevate gaaside, nagu maagaasi või propaani, tulekahi kustutatakse gaasivoolu sulgemise teel. Ärge kustutage leeki, kui gaasi ei saa sulgeda – plahvatusoht!

D. Metallipõlengute ülikõrge temperatuuriga leek kustutatakse erivahenditega, nende puudumisel lämmatatakse liiva või muu mittepõleva puistematerjaliga. Ärge kasutage vett või süsihappegaasi – need lagunevad kuumuse toimel ja soodustavad põlemist!

E. Põlevad pingestatud elektriseadmed tuleb võimalusel vabastada pingele alt ning siis võib neid kustutada, kuidas iganes. Kui pingetustamine on võimatu, sobivad kustutamiseks süsihappegaas- või pulberkustuti, ent mitte mingil juhul veejuga – elektrilöögi oht!

F. Toiduõlide ja -rasvade kustutamiseks on parim spetsiaalne kustuti, mis muudab kuuma rasva seebiks. Selle puudumisel võib kasutada teisi põlevate vedelike kustutamise võtteid – lämmatamist kaane või niiske rätikuga, vaht- või süsihappegaaskustutit. Ärge visake põlevasse rasva vett – see aurustub plahvatusena ja pritsib kõik laiali!